

**Rõuge valla rahvakoosolek Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ja
Keskkonnaministeeriumi spetsialistidega Nursipalu teemadel**

MEMO

Rõuge rahvamajas 05.01.2023 kell 17.00–20.18.

Päevakava

1. Sissejuhatus
2. Ettekanded
3. Sõnavõttud
3. Küsimused

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse peadirektor Magnus-Valdemar Saar:

Harjutusväljaku laiendamise plaani tutvustus

Julgeolekuolukorra ülevaade. Investeeringud riigikaitsele suurenevad, vajalik arendada välja harjutustingimused. Eesmärk on võimalikult kiiresti parandada kaitsehoiakut. Nursipalu harjutusväljaku laiendamine Kagu-Eestisse, eraomandi riive võimalikult väike, 217 erakinnistut, millest 21 hoonestatud kinnistut. Üle 80% huvialast on riigi maa. Võeti arvesse tänaseid kogemusi ja häiringud, ümberkaudsete elanikega on arvestatud. Puhvertsoon on arendamisel. Riigil on kavas eriplaneering vastu võtta 15 kuuga, mis tähendab planeeringu detailse lahenduse etapi väljajätmist. Planeeringu elluviimisega kaasnevate mõjude hindamine on võimalik mahutada asukoha eelvaliku etappi ära. Võimalik kohalikega läbi rääkida. Harjutusvälja tsooni jääb lisaks 21 majapidamisele ca 100 majapidamist veel, kuhu müra ulatub. Avalikud aruelud tehakse asukoha eelvaliku etapis. Erandi rakendamisega ei jäeta tegemata uuringud ega kooskõlastused.

Protsessist: Kiirus, riigikaitsele erandit kasutada. Asju teha paralleelselt, erandi rakendamine on Vabariigi Valitsuse pädevuses.

Omandada kinnistud poolte kokkuleppel, ei plaani sundvõõrandamist. KAHOS ei takista leida hüvitusmeetmeid, mis oleks pooltele vastuvõetavad ja osapooli rahuldavad. Esimene prioriteet on tegeleda 21 hoonestatud kinnistuga.

1. jalaväebrigaadi ülem Andrus Merilo:

Venemaa sõjalise ohu tõttu peame riiki kaitsma koos. Sellel on hind, aga meil pole alternatiivi. Sõda Euroopas käib ja harjutada on vaja kaasaegsete relvasüsteemidega.

Kaitseministeeriumi keskkonnapoliitika ja ruumilise planeerimise juht Kadri Auväart:

Nursipalu harjutusvälja laiendus läbi riigi eriplaneeringu, riigikaitsele erandi rakendamine ja mõjude hindamine. Otsuse teeb Vabariigi Valitsus. Peab kasutama kõige kiiremat lahendust. Palju tegevusi ja hindamisi saab teha korraga: keskkonnamõjude hindamine, sotsiaalsete-majanduslike mõjude hindamine jm.

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse taristuprojektide koordinaator Kaupo Kaasik:

Eramaade omandamise eesmärk on saavutada läbirääkimistega kokkulepe. Huviala: eramaid 1750 ha, 217 maaüksust sh 21 eluhoonetega, enamusega ühendust võetud. Välispiiri pole kavas muuta. Põllumajandusmaid ja hoonestatud maid hindab kutseline hindaja. Väärtus selgub hindamise käigus. Toimub metsamaa inventeerimine ja väärtuse hindamine. Maaomaniku valikud: müük, vahetus. Väärtusele lisandub 20% ja motivatsioonitasu. Elukoha kaotuse korral lisaks 10%. Tulumaksuvabastus. Vahetus RMK maa vastu sarnases turupiirkonnas, täiendavaid hüvitisi ei lisandu. Väärtuse erinevuse korral hüvitis. Ajagraafik: talv 2023 – metsa investeerimine, kevad 2023 – hindamistulemused, kevad 2023 – läbirääkimised, hindamised. Toetused elukeskkonna parandamiseks, teedevõrgustiku parandamiseks, negatiivsete mõjude leevendamiseks.

Omandatakse huviala seest kõik kinnistud, esimesena hoonestatud. Huvialaga piirnevad kinnistud omandatakse, kui omanik soovib müüa, läbirääkimiste teema. Kui kinnistud on eemal, võib ministeeriumiga ühendust võtta, et leida sobiv lahendus. Tehingute tegemise ajalast piiri pole kehtestatud, omavaheliste läbirääkimiste küsimus.

Nursipalu harjutusvälja vahetu piirinaaber Kaido Parv:

Milline on kompensatsioon: a) kui tahetakse müüa, b) kui tahetakse polügooni kõrval elada.

Kui majapidamine on piiri peal, kas on kohustus ära osta?

Magnus-Valdemar Saar vastus:

Kui on tegemist piirneva kinnistuga, siis on kohustus ära osta.

Küsimus kaardil näidatud joonte kohta. Tahaks teada, kes on joone niimoodi tõmmanud, et maja seinast 60 meetrit. Kelle otsus see oli, et selline joon ja kes selle piiri tõmbas? Joon on arulage, mitte ühtegi katastrikaarti, katastrijoont pole järgitud. Saime teada, et vajatakse 10x20 km suurust maa-ala, kus saab soomustatud rasketehnikaga sõita-harjutada. Tegemist on suures ulatuses metsamassiiviga, männimetsadega. Tehes näppude peal arvutust raiutakse maha miljon kuni poolteist miljonit tihumeetrit metsa, kus see roheline jalajälg on. 10 tuhat hektarit maad võetakse kasutusest välja. Rõuge jõe hoiualad, Natura 2000 – kus need siis jäävad. Soomustatud rasketehnikaga sõitmiseks otsib riik 10x20 km maad.

Magnus-Valdemar Saar vastus:

Kui on huvialaga piirnev kinnistu ja omanikul on soov müüa, oleme valmis läbi rääkima. Huviala joon on tõmmatud selliselt, et võimalikult palju hoonestatud alasid huviala piirist oleks välja jäetud. Mina tõmbasin piiri. Tegemist on huviala piiriga, mitte harjutusvälja piiriga. Teada on, kuhu saab rajada laskeväljad. Laskeväljasid saab teha sinna, kuhu maastik võimaldab. Nii suurt ala on vaja, sest relvade ohualad on suured.

Rõuge valla elanik Ants Lauk:

Ei ole siiani ühtegi helibarjääri näinud. Lubati ehitada ohvitseride maja, mida samuti ei tulnud. Kohalike käest lubati kaitsevägele köögivilju osta, siis selgus, et peab hankima riigihankega ja seepärast ei saa. Metsa lõigati tuhandeid tihumeetreid. Sellised asjad jäävad meelde. Inimesi ei saa pidevalt petta. Kaitseväge on Nursi-Sõmerpalu tee korda teinud, see on tõesti vajalik.

Õeldakse, et tuleb ära hoida see, mis toimub Ukrainas. See on näiliselt lihtsustatud lähenemine. Kui tahetakse harjutusvälja laiendada, siis võiks seda ka välja öelda, et vaja on 20 000 ha ja siia tehakse militaartsoon. Rääkige kindlatest arvudest. Väike kalkulatsioon näitab, et maha võetakse ca 1,7–1,9 miljonit tihumeetrit metsa. NATO kaitseväge tuleb. Tavainimesel tekib juba tunne, et Eesti muutub puhvertsooniks Euroopa Liidu ja Venemaa vahel. See oleks juba õudus. Siiakanti ei tule enam mingeid investeeringuid.

Volikogu esimees Mati Kuklane:

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 13 kaitseb igäühte riigivõimu omavoli eest. Volikogu võttis vastu otsuse, et riigikaitseks vajaliku harjutusvälja laiendamine peab toimuma planeerimisseaduse kohaselt. Nursist Vene piirini on 36 km. Ehitame siia sõjaväelinnaku 1000 inimesele. Inimeste elutööd ei suuda keegi kinni maksta. Laiendamine tehakse ära vallast sõltumatult.

Kohtumisel osalenud inimeste arvamused, sõnavõttud

Vabariigi Valitsuse otsust veel pole, aga tegevused juba käivad: ehitatakse teed, välja on kuulutatud hange linnaku projekteerimiseks.

Milliseid teisi polügooni asukohti Lõuna-Eestis veel kaaluti, enne kui otsustati Nursipalu harjutusvälja laiendamise kasuks? Eestis on seitse erinevat harjutusväljakut. Kas Sirgalas on ka plaanis laiendust? Valiku aluseks, millist harjutusvälja Eestis laiendada, peaksid olema kriteeriumid ja analüüsid. Inimesed tahavad analüüsi näha.

Kohtumisel osalenud said teada, et lisaks Nursipalule analüüsiti Orava kandis metsamassiive, Võrtsjärvest lõuna pool olevat ja Ahja juures ühte ala ning veel ühte ala Rõuge vallas. Kuna analüüs on tunnistatud ametialaseks kasutuseks, siis seda näha ei saagi.

Inimesed ei olnud rahul ja avaldasid pahameelt, et teistele piirkondadele tehtud analüüsi ei avalikustata. Lubadusele kaaluda mõnede osade avalikustamist, soovisid inimesed teada, mis ajaks teiste piirkondade analüüsid avaldatakse. Valla poolt teha kiri ja küsida.

Kaitseministeeriumi kaasamise jutt on inimestele valetamine.

Punane joon on lukus, st huviala on otsustatud.

KAHOS räägib õiglasest hinnast, kuid kuidas õiglane hind tekib, sellele vastust ei saadud.

Kui motivatsioonitasu makstakse kinnistu väärtuse järgi, siis on vaese inimese motivatsiooni hinnatud madalamalt.

Praegu on rahuaeg, rahuajal harjutamine ei anna alust kiireks tegutsemiseks ja sõjahirmu külvamiseks.

Nursipalu laiendust Võru valla üldplaneeringus sees ei ole. Tegemist on omavalitsuse õigusriivega. Maade omandamine eriplaneeringu alusel – seda pole ju veel algatatudki.

Erand ja õiguste riive tuleb kooskõlastada ja selleks peab olema Vabariigi Valitsuse otsus.

Inimesed said teada, et laienduse alale rajatakse vastuvõtuala 1000 inimesele ja linnak 1000 liitlasväelase majutamiseks.

Taheti teada, kas on võimalus, et majad ja kinnistud jäävad omanike kätte, aga riik rendib õiglaselt hinna eest ja pakkudes vastu hüvitise.

Piirkonna konkurentsivõime väheneb.

Mürauringu tegemine on esmatähtis.

Jutt kaasamisest on vale, tegelikult kaasamist ei toimu. Mida kõike on lubatud – turvalisuse parandamine, töökohad – mitte midagi pole tehtud. Riik ei ole vastu võtnud otsust, et tehakse kiirkorras, aga hanked on juba üleval.

Miks ministeeriumi ja kaitseinvesteeringute keskuse ametnikud ei ütle, mis Nursipalus toimuma hakkab, milline müra tuleb, miks ei räägita inimestega otse tegevuse ulatusest. Miks inimestele ei öelda, millistest tegevustest on jutt, kui tegelikult juba teatakse. Täna näidati kaardil ainult huviala piiri. Täiesti selgusetu, millega peavad inimesed arvestama, kuidas edasi elada. Hämamine, ainult joonis välja toodud. Peab olema teada, mis tegevus hakkab toimuma, kus hakatakse kahurite, haubitsatega laskma.

Võiks anda võimaluse kaitseväele harjutamiseks, taktikaline õppus siia jätta, muud raskemad tegevused keskpõlvüoonile, et rohkem elu jääks siia.

Vallale mingit sõnaõigust ei jää, tuli vastus, et planeerimisseaduse kohast planeerimist ei tule.

Tehakse elamiseks võimatu koht, kus kahe aasta pärast kõlavad tugevad paugud ja piirkonnas 1000 liitlasvägede inimest. Terve Võrumaa on läinud. Tullakse pooliku asjaga inimesi hirmutama.

Siit kaovad ära rahu, vaikus, ilusad vaated. Mingist turismipiirkonnast ei saa enam juttugi olla.

Üksikisik ja Kaitseministeerium pole läbirääkimiste pidamisel võrdsed partnerid.

Nursipalu laiendus tehakse jõumeetodil nagunii ära.

Praegu maksab Kaitseministeerium Rõuge vallale Nursi kogukonna jaoks 32 000 eurot aastas, mis pole õiglane hind.

Kaasa võtta sõnum: kui tahetakse inimestelt osta maju või kinnistuid, oleks mõistlik ära mõelda, kuidas see protsess välja näeb.

Taheti teada, milline on ajaaken, mille jooksul saaks kinnistut müüa, et saada võrdväärne asemele. Võrumaal ei ole selliseid kinnistuid, mis oleks võrdväärne.

Kinnistu hindamine – kes maksab, kui inimesed pole pakutud hinnaga nõus?

Kas on olemas uuring, et teistes piirkondades see nii palju ei mõju?

Suurepärased teed, ideaalne side, turvalisuse parandamine, valguskaabel – lubadused, mida pole täidetud. Kaitseministeerium on olnud inimeste poole seljaga.

Kaupo Kaasik: Vahetus on üks alternatiiv. Samaväärne või parem lahendus. Vahetus on väärtusepõhine. Sundvõõrandamist ei järgne. Kui riigi huvi ära kaob, saab tehingu tagasi keerata.

Magnus-Valdemar Saar: Omandatakse huviala seest kõik kinnistud, esimesena hoonestatud. Huvialaga piirnevad kinnistud omandatakse, kui omanik soovib müüa. Kui kinnistud on eemal, võib ministeeriumiga ühendust võtta, et leida sobiv lahendus. Tehingute tegemise ajalist piiri pole kehtestatud, omavaheliste läbirääkimiste küsimus.

Kaitseministeerium valmistab ette harjutusvälja laiendamiseks seisukohta, kasutades riigikaitse erandit planeeringus. 21 kinnistu omanikuga on kohtunud. Ülejäänutega tuleb kohtuda lähialal. Räägitakse läbi, tellitakse hindamine. Pole portsessis midagi ebaselget. Otsuse

teeb Vabariigi Valitsus. Tellimuse tegi kaitseväge ülem. 32 00 eurot vallale on häiringu tasu ja töötatakse selle kallal, et seda tasu tõsta. Ei ole põhjust väita, et müra oleks suurem, kuna müra on laiemal pinnal. Mürauuring vaja kindlasti teha. Oluliselt ei vähene looduslik barjäär Võru linna ja harjutusvälja vahel. Ohuala tähistus – aeda ümber ei tule, tuleb sarnane välispiiri tähistus nagu on Nursipalu harjutusväljal. Ohuhinnang annab õiguse teha kiirendatud korras.

Kohtumine lõppes kell 20.18.